

Nr 31.

Av herr **Sjödahl**, om höjning av anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare vid riksarkivet.

I årets statsverksproposition (8:e huvudtiteln, punkt B. 1) ingår i det ordinarie anslaget av 164,800 kronor ett belopp av 27,100 kronor för e. o. personal vid riksarkivet (jfr Statsliggaren 1933/1934, sid. 294). Det är samma belopp, som riksdagen, i överensstämmelse med då föreliggande statsverksproposition, år 1933 beviljade för innevarande budgetår. I den år 1932 fastställda riksstaten uppfördes däremot sagda anslag med 30,100 kronor, i likhet med vad fallet varit sedan budgetåret 1925/1926. Alltså ägde förlidet år en nedsättning rum med 10 procent eller 3,000 kronor.

I skrivelse av den 16 augusti 1933 angående ämbetsverkets anslagsbehov har riksarkivet hemställt, att anslaget åter måtte uppföras med sitt tidigare belopp eller 30,100 kronor. Sedan riksarkivet erinrat om ovannämnda data, anför verket bland annat följande.

»Under föreliggande omständigheter har det redan under det första halvåret 1933 visat sig ogörligt att uppfylla det program, som finnes uttryckt i granskningsnämndens — — — promemoria, då där säges: 'Men det kan ej förordas att vidtaga en nedsättning av löneförmånerna för de redan anställda icke-ordinarie befattningshavarna.' En betydlig nedsättning av de extra befattningshavarnas redan förut blygsamma löneförmåner har måst genomföras, eftersom riksarkivet så långt möjligt velat undvika avskedanden. Att denna lönereduktion icke behövde taga ännu värre proportioner, än som till slut visade sig vara av nöden, är endast att tillskriva det förhållandet, att långvariga sjukdomar och opåräknade tjänstledigheter under kalenderårets första hälft medfört besparingar, som i viss mån lindrat de befarade verkningarna.

Riksarkivet emotses med särskilt stora bekymmer tjänsteförhållandenas gestaltning under det nu påbörjade budgetåret, då de beslutade inskränkningarna skola göra sig gällande i sin fulla utsträckning. Dessa bekymmer gälla icke blott de enskilda befattningshavarnas villkor, utan även och icke minst möjligheten för riksarkivet att fylla sina arbetsuppgifter, för vilka det i stor utsträckning är hänvisat till biträdet av sin extra personal. Den svåra lokalsplittring, som föranletts av den starka tillväxten av arkivalier och som icke kan hävas, förrän riksarkivets byggnadsfråga vunnit sin lösning, nödvändiggör för närvarande uppehållet av icke mindre än tre fullständiga och en partiell expedition. — — — För expeditionernas skötsel måste såväl ordinarie som extra personal tagas i an-

språk, och för de trängande ordnings- och förteckningsarbetena samt de viktiga och krävande publikationsuppgifterna finnas endast mycket begränsade arbetskrafter att tillgå.

De här anförda förhållandena synas utgöra starka skäl för att ett sådant undantag från tillämpningen av den allmänna reduktionen av anslag till icke-ordinarie befattningshavare, som medgivits vissa andra institutioner, också må komma riksarkivet till godo. Riksarkivet, som med tillfredsställelse iakttagit, huruledes dess systerinstitution kungl. biblioteket på goda grunder undantagits från nämnda nedskärning, har svårt att inse, att icke för dess egen del skäl av minst lika stark bärkraft föreligga.»

De skäl, som riksarkivet sålunda anført, synas vara bärkraftiga och övertygande. Då ämbetsverket påvisar, att det bland annat varit tjänstledigheter, vilka för vetenskapligt ändamål beviljats vissa av verkets ordinarie tjänstemän, som berett den oundgängligen behövligen marginalen för den e. o. personalen, bör det framhållas, att det ju icke kan vara riktigt, att medelsanskaffningen till lönerna för ett verks e. o. personal skall i så stor utsträckning vara beroende av dylika tillfälliga omständigheter. Enligt vad vi inhämtat, torde också de vetenskapliga arbetsuppgifter, för vilka under den gångna tiden tjänstledigheter beviljats, numera vara antingen avslutade eller stå inför sin fullbordan. Det är icke nu känt, att under budgetåret 1934/1935 anledning till dylik tjänstledighet kommer att yppa sig, varför ju icke är att räkna med någon dylik extra tillgång till finansiering av den e. o. personalens löner. Det torde därför kunna befaras, att ämbetsverket och dess e. o. personal redan under nästa budgetår bliva försatta i en verkligt bekymmersam belägenhet. Härvid är att observera, att *trots* den opåräknade marginal, som ämbetsverket genom sagda tjänstledigheter fått till sitt förfogande, likvisst ingalunda obetydliga reduktioner måst vidtagas i den e. o. expeditionsvaktspersonalens löner.

Till det här anförda må ytterligare läggas, att särskilda omständigheter göra reduktionen av 3,000 kronor särdeles kännbar för riksarkivet.

Till belysande av antydda omständigheter må följande anföras: Då även de avlöningsförhöjningar, som automatiskt följa av e. o. tjänstemäns reglementsensliga stigning i löneklass, utgå av anslaget till icke-ordinarie tjänsteman, blir det en given följd, att under en period, som innefattar relativt få befordringar till ordinarie tjänst, en ständigt växande del av anslaget åtgått för sådant ändamål och följaktligen ett allt mindre antal arbetskrafter därur kunnat betalas. Av icke-ordinarieanslaget falla, om man bortser från förordnanden på grund av långvarig sjukdom eller andra anledningar, på löneklassökningarna icke mindre än cirka 5,000 kronor. På andra håll inom statsförvaltningen ha liknande svårigheter avhjälpits på olika sätt. Kungl. biblioteket har exempelvis, med hänsyn bland annat till motsvarande förhållanden, vid upprepade tillfällen kom-

mit i åtnjutande av en välbehövlig anslagsökning. Motsvarande förbättringar föreslås i år för vitterhetsakademien och nationalmuseum.

Reduktionen år 1933 kom till tiden att sammanfalla med en om disposition av riksarkivets arbetskrafter, som så att säga aktualiserade de med sistberörda omständigheter sammanhängande svårigheterna. Från och med maj 1926 till utgången av år 1932 var nämligen, på grund av upprepade kungl. beslut (23 april 1926, 22 april 1927, 21 december 1928, 30 december 1930) arkivrådet J. A. Almquist i och för en omfattande undersökning av den svenska kamerala förvaltningens äldre organisation befriad från utövningen av övriga till hans arkivrådsbefattning hörande göromål. I samband med därav påkallade förordnanden uppehöll en förste amanuens under denna tid permanent ordinarie tjänst och avlönades alltså ur vikariatsanslaget i stället för icke-ordinarieanslaget, varigenom hans eljest på sistnämnda anslag belöpande arvode kunde disponeras på annat sätt. Enligt kungl. beslut den 23 december 1932 återtog emellertid arkivrådet Almquist från och med den 1 januari 1933 utövandet av sina ordinarie ämbetsåligganden, och i följd därav har nämnda amanuens från och med sagda tid åter påförts icke-ordinarieanslaget. Därmed bortföll en förut befintlig årlig tillgång av cirka 5,000 kronor eller en summa ungefärligen motsvarande arvodesökningarna för den icke-ordinarie personalen. Dessa 5,000 kronor måste uttagas av det enligt den sedan den 1 juli 1933 gällande ordningen till 27,100 kronor beskurna anslaget. Vid sådant förhållande synes behovet av ett återställande av icke-ordinarieanslaget till dess tidigare belopp än mera trängande.

Slutligen bör framhållas, att den reduktion, som förra året ägde rum och i nu framlagda statsverksproposition föreslås skola bliva bestående, saknar varje stöd i utvecklingen av ämbetsverkets ämbetsuppgifter, vilken utveckling i stället pekar i motsatt riktning. Följande siffror kunna till belysning härav anföras:

	Antal forskningsbesök	Anta för forskare framtagna volymer	Antal koncept till utg. skrivelser	Antal ink. skrivelser
År 1925	11,856	31,543	1,089	1,054
» 1926	12,915	31,758	1,240	1,242
» 1927	14,246	29,252	1,989	1,769
» 1928	16,164	32,607	1,455	1,474
» 1929	16,062	36,667	1,346	1,527
» 1930	17,896	38,599	1,474	1,394
» 1931	17,828	36,293	1,680	1,663
» 1932	19,733	37,493	1,322	1,717.

Stegringen i ämbetsverkets arbetsbörda är så påfallande, att den ej torde tarva kommentarer.

Med stöd av det ovan anförda tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen måtte i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra anslaget till icke-ordinarie personal vid riksarkivet med 30,100 kronor.

Stockholm den 17 januari 1934.

Edg. Sjödahl.